

Regeringsuppdrag om vidgad kvalitetsgranskning

Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn

Redovisning av regeringsuppdrag

Diarienummer: 2025:2241

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa:
Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, Redovisning av regeringsuppdrag, 2025

Diarienummer: 2025:2241

ISBN 978-91-990274-5-6

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Tillsyn och kvalitetsgranskning kan komplettera varandra	4
Låga kunskapsresultat innebär inte alltid ett arbete av låg kvalitet	4
En utökning av arbetssättet kan fortsatt innebära att färre skolor nås av inspektion	5
Slutsatser generellt i linje med föregående års redovisning	5
Inledning	6
Regeringsuppdraget	7
Genomförande av uppdraget	7
Resultat från efterföljande kvalitetsgranskning 2025	10
Skolor som ingår i urvalet	10
Urvalsförfarande	10
Resultat från föregående tillsyn	10
Resultat av efterföljande kvalitetsgranskning 2025	11
Erfarenheter av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn under 2025	14
Kvalitetsgranskning kan ha olika mervärden för skolorna	14
Många pågående insatser kan ge skolor en hög arbetsbörda	15
Skolor med låga kunskapsresultat kan ha hög kvalitet i sitt arbete	15
Tillsyn och kvalitetsgranskning som kompletterande insatser för skolors utveckling	15
Samlade erfarenheter av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn under 2025	16
Uppföljning av granskningen 2024	17
Resultat av uppföljningsenkät – mottagarperspektivet	17
Rektorerna upplever att kvalitetsgranskning är bra men arbetskrävande	17
Kvalitetsgranskning upplevs kunna bidra till förbättringsarbetet	18
Rektorerna är generellt positiva till att få både tillsyn och kvalitetsgranskning ..	18
Skolornas vidtagna åtgärder efter kvalitetsgranskningen 2024	18
Huvudmännens redovisade åtgärder efter kvalitetsgranskningen 2024	19
Sammantagen bild av skolornas vidtagna åtgärder	21
Slutsatser	22
Tillsyn och kvalitetsgranskning kan komplettera varandra	22
Kvalitetsgranskningens mervärde varierar för de granskade skolorna	22
Svårt att bedöma effekten av den samlade insatsen tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning	23
Låga kunskapsresultat innebär inte alltid ett arbete av låg kvalitet	23
Skolors arbetsbörda kan bli hög vid flera pågående insatser	24
En utökning av arbetssättet kan innebära att färre skolor nås av inspektion	24
Övergripande slutsats – inspektion utifrån behov och situation	25

Sammanfattning

I regleringsbrevet för år 2024 fick Skolinspektionen i uppdrag av regeringen att vidga myndighetens kvalitetsgranskning så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning där Skolinspektionen bedömer att det är ändamålsenligt. I regleringsbrevet för år 2025 har Skolinspektionen fått ett förnyat uppdrag där redovisning ska ske senast den 6 oktober 2025.

För att fullgöra uppdraget har Skolinspektionen under 2025, liksom föregående år, genomfört kvalitetsgranskning av ett urval om 30 skolor som har låga kunskapsresultat, uppvisar ytterligare riskfaktorer och nyligen har genomgått tillsyn. Skolorna har fått en kvalitetsgranskning utifrån ordinarie modell för myndighetens reguljära kvalitetsgranskning, så kallad planerad kvalitetsgranskning. Inom ramen för regeringsuppdraget har myndigheten även följt upp de 20 skolor som ingick i regeringsredovisningen för 2024. Nedan redogörs för Skolinspektionens viktigaste slutsatser av uppdraget.

Tillsyn och kvalitetsgranskning kan komplettera varandra

Granskningarnas resultat tyder på att skolor som Skolinspektionen i sin risk- och väsentlighetsanalys har bedömt vara i behov av tillsyn, och som har låga kunskapsresultat, generellt sett kan gynnas av både tillsyn och kvalitetsgranskning. Samtidigt vill myndigheten framhålla att det inom ramen för regeringsuppdraget inte går att bedöma om den samlade insatsen med tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning ger bättre resultat än enbart kvalitetsgranskning eller enbart tillsyn. Vidare är det av vikt att ta hänsyn till skolors behov av handlingsutrymme för att rätta till och arbeta vidare med eventuella utpekade brister och/eller utvecklingsområden.

Låga kunskapsresultat innebär inte alltid ett arbete av låg kvalitet

Majoriteten av skolorna som ingick i den efterföljande kvalitetsgranskningen 2025 bedöms efter kvalitetsgranskningen ha flera utvecklingsområden. Samtidigt finns det exempel på skolor som bedöms ha få utvecklingsområden och som håller en hög kvalitet i flera aspekter av sitt arbete. En viktig slutsats, vilken även lyftes i redovisningen av regeringsuppdraget för 2024, är att låga kunskapsresultat, som är ett av urvalskriterierna, inte automatiskt innebär att en skola har bristande

kvalitet i sitt arbete. Skolinspektionen ser därför att nyttan med efterföljande kvalitetsgranskning kan variera.

En utökning av arbetssättet kan fortsatt innebära att färre skolor nås av inspektion

I regeringsredovisning för 2024 framhöll Skolinspektionen att en utökning av ett arbetssätt där vissa skolenheter får både tillsyn och kvalitetsgranskning innebär att myndigheten fördelar sin inspektion på färre skolor än om tillsyn sker på vissa och kvalitetsgranskning på andra. Om ett sådant arbetssätt utökas markant kan det resultera i att något färre skolor nås av myndighetens inspektion. Detta är en slutsats som Skolinspektionen vill lyfta även i denna redovisning.

Slutsatser generellt i linje med föregående års redovisning

Skolinspektionen konstaterar att slutsatserna från 2025 års redovisning i huvudsak går i linje med de erfarenheter och slutsatser som gjordes inom ramen för regeringsredovisningen för 2024. Myndigheten kan se att de flesta av de granskade skolorna både kan antas ha nytta av och vidtar åtgärder för de utvecklingsområden som identifierats i den efterföljande kvalitetsgranskningen. Skolinspektionen vill dock framhålla att antalet granskade skolor inom ramen för detta regeringsuppdrag är litet och att slutsatserna därför behöver tolkas med försiktighet. Ett fortsatt bruk av efterföljande kvalitetsgranskning behöver även beakta ett resurs- och kostnadsperspektiv.

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion och väljer inspektionsform utifrån situation. Myndigheten gör löpande analyser och bedömningar för att avgöra vilken inspektionsform som bäst bidrar till förbättringar i skolorna. Av regeringens instruktion för Skolinspektionen framgår att myndighetens tillsyn och granskning ska genomföras med utgångspunkt i en behovsanalys. Skolinspektionen vill därför framhålla vikten av att myndigheten själv har utrymme att prioritera vilken inspektionsform som är bäst lämpad utifrån behov, ändamålsenlighet och effektivitet.

Inledning

Skolinspektionen ska verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande, förbättrade kunskapsresultat för eleverna och främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor.¹

För att åstadkomma detta har Skolinspektionen olika inspektionsverktyg. Tillsyn är den inspektionsform som används när skolor uppvisar en allvarlig riskbild för att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Det kan till exempel vara låga kunskapsresultat, indikationer på missförhållanden eller ekonomisk risk. Vid en tillsyn kontrollerar myndigheten att en verksamhet uppfyller kraven i lagar och andra föreskrifter och ingriper med åtgärder för att skolenhetens huvudman ska rätta fel som upptäckts.² Under 2024 bedömdes en hög andel av de skolor som har ingått i myndighetens planerade och riktade tillsyn ha brister, vilket tyder på att tillsyn är ett träffsäkert verktyg för skolor med en sådan riskbild.³

Inspektionsformen planerad kvalitetsgranskning inriktas i sin tur på skolor och huvudmän med mindre risk för missförhållanden än de som väljs ut för tillsyn och där inspektion inte har ägt rum på ett antal år. Vid planerad kvalitetsgranskning bedöms utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer och belyser hur väl skolorna klarar sitt uppdrag: att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen i varje ämne.⁴ Här identifierar myndigheten utvecklingsområden som återkopplas till skolenhetens huvudman i syfte att bidra till det lokala kvalitetsarbetet.

Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt inspektionsverksamheten i syfte att öka träffsäkerheten och bidra till ökad måluppfyllelse.⁵ Den planerade kvalitetsgranskningen infördes bland annat för att möjliggöra graderad återkoppling om en verksamhets kvalitet, eftersom detta inte är möjligt inom ramen för tillsyn. Skolinspektionen har även utvärderat olika modeller av kvalitetsgranskning och arbetar i dagsläget utifrån en modell där tillsyn och kvalitetsgranskning genomförs som separata verksamhetsgrenar.

¹ 1 § Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

² 26 kap. 2 § skollagen.

³ Skolinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*. dnr. 2024:3147. s. 18, 33.

⁴ 26 kap. 19–20 §§ skollagen, Prop. 2009/10:165. s. 556.

⁵ Utveckling kan initieras utifrån styrning från regeringen i regleringsbrev, ny lagstiftning, externa granskningar av myndighetens verksamhet (exempelvis från OECD, Statskontoret eller Riksrevisionen), rättsliga avgöranden eller myndighetens interna verksamhetsutveckling.

I regleringsbrevet för 2024 gav regeringen Skolinspektionen i uppdrag att vidga myndighetens kvalitetsgranskning, så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning där Skolinspektionen bedömer att det är ändamålsenligt.⁶ Under 2024 fick därför 20 skolor som nyligen fått tillsyn och som uppvisade låga kunskapsresultat och andra riskfaktorer en kvalitetsgranskning enligt ordinarie arbetssätt för det myndigheten kallar planerad kvalitetsgranskning.⁷

I regleringsbrevet för 2025 har Skolinspektionen fått ett förnyat uppdrag att vidga sin kvalitetsgranskning till skolor som är i störst behov av tillsyn.⁸ Myndigheten genomförde därför en efterföljande kvalitetsgranskning av ytterligare 30 skolor som nyligen fått en tillsyn enligt samma förfarande som 2024. Denna redovisning innehåller Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser av att genomföra efterföljande kvalitetsgranskning på 30 skolor under 2025. Vidare innehåller redovisningen även en uppföljning av de 20 skolor som fick efterföljande kvalitetsgranskning under 2024.

Regeringsuppdraget

I regleringsbrevet för år 2024 gavs Skolinspektionen i uppdrag att vidga sin kvalitetsgranskning så att skolverksamheter som myndigheten bedömer har störst behov av tillsyn också ska omfattas av kvalitetsgranskning där Skolinspektionen bedömer att det är ändamålsenligt. Skolinspektionen skulle redovisa sina erfarenheter och slutsatser av granskningen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 4 oktober 2024.

I regleringsbrevet för år 2025 har Skolinspektionen fått ett förnyat uppdrag, där redovisning ska ske senast den 6 oktober 2025.

Genomförande av uppdraget

Skolinspektionen har för 2025 tillämpat samma urval och modell för efterföljande kvalitetsgranskning som användes för de 20 skolor som granskades under 2024. Det innebär att 30 skolor som nyligen inspekterats genom en tillsyn och som uppvisade olika riskfaktorer, däribland låga kunskapsresultat, fick en efterföljande kvalitetsgranskning.

Granskningen genomfördes enligt ordinarie arbetssätt för kvalitetsgranskning, det som kallas planerad kvalitetsgranskning. I en sådan kvalitetsgranskning av grundskola och gymnasieskola på

⁶ Regeringsbeslut 2023-12-20. *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Statens skolinspektion*. dnr U2023/03645 (delvis), U2023/03702.

⁷ Skolinspektionen (2024). *Regeringsuppdrag om vidgad kvalitetsgranskning – Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn*. Rapport 2024:13.

⁸ Regeringsbeslut 2024-12-19. *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Statens skolinspektion*. dnr. U2023/00710, U2024/02239, U2024/02837 (delvis) m.fl.

skolenhetsnivå granskas områdena rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning.

Denna rapport redogör för resultaten av kvalitetsgranskningen av de 30 skolor som granskats under 2025. Sammanställningen baseras på de beslut som fattas efter granskningarna samt på erfarenheter från ett urval av medarbetare inom myndigheten som varit delaktiga i arbetet med tillsyn och kvalitetsgranskning på skolorna.

Vidare ingår i rapporten även en uppföljning av de 20 skolor som fick efterföljande kvalitetsgranskning under 2024. Uppföljningen baseras på resultatet av de uppföljningsbeslut som myndigheten fattar efter att huvudmannen inkommit med redogörelser för vidtagna åtgärder sedan kvalitetsgranskningsbeslutet. Uppföljningen baseras också på uppföljningsenkäter som skickats ut till skolorna efter genomförd kvalitetsgranskning och beslut. Sammanställningen kan ge en bild av hur skolorna i sitt lokala kvalitetsarbete omhändertagit de utvecklingsområden som Skolinspektionen identifierat i kvalitetsgranskningen. Enkäten belyser även mottagarperspektivet av inspektionen.

I denna rapport används begreppen tillsyn och kvalitetsgranskning för att benämna myndighetens reguljära inspektionsformer, så kallad planerad eller riktad tillsyn samt planerad kvalitetsgranskning. Utöver dessa finns andra inspektionsformer, såsom exempelvis tematisk tillsyn och tematisk kvalitetsgranskning, som inte behandlas i denna rapport.

Skolinspektionens inspektionsformer

Tillsyn

Genom tillsyn kontrollerar Skolinspektionen att den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra författningar. Tillsynen utgår från så kallade bedömningsgrunder, som är tematiserade områden med utgångspunkt i skollagen och andra författningar. Tillsynen resulterar i ett beslut där en huvudman exempelvis kan föreläggas eller tilldelas en anmärkning om Skolinspektionen konstaterat att det finns brister i verksamheten. Finns brister ska huvudmannen, som huvudregel, inom viss tid inkomma med en redovisning av hur bristerna har åtgärdats.

Kvalitetsgranskning

I kvalitetsgranskning bedöms utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Granskningen utgår från kvalitetskriterier som är myndighetens tolkning av författningar inom skolområdet med stöd av Skolverkets allmänna råd med kommentarer, forskning samt Skolinspektionens erfarenhet från sin samlade tillsyns- och granskningsverksamhet. Granskningen resulterar i ett beslut med en bedömning av i vilken utsträckning skolan uppnår kvalitetskriterierna. Om beslutet innebär att utbildningen eller verksamheten har fått utvecklingsområde ska huvudmannen återkomma med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits.

Resultat från efterföljande kvalitetsgranskning 2025

Skolor som ingår i urvalet

Urvalsförfarande

I urvalet för efterföljande kvalitetsgranskning har Skolinspektionen valt att rikta fokus mot skolor med låga kunskapsresultat och som även uppvisar andra riskfaktorer. De kriterier som myndigheten tillämpat är att:

- skolverksamheten ska ha haft ett avslutat tillsynsärende i närtid,⁹
- ett fysiskt besök i verksamheten ska ha skett i tillsynsärendet,
- skolverksamheten uppvisar kunskapsresultat som ligger under lägsta kvartilen i risk- och väsentlighetsindexet,¹⁰ samt att
- skolan har ytterligare någon riskfaktor i risk- och väsentlighetsanalysen. Det kan vara exempelvis risk inom områdena studiemiljö, skolledning eller lärarbehörighet.

Skolinspektionen har i urvalet eftersträvat en blandning av skolor med olika elevantal. Urvalet gjordes även med hänsyn till att både grund- och gymnasieskolor samt kommunala och fristående skolor ska vara representerade.

Merparten av skolorna i urvalet är grundskolor och ett mindre antal är gymnasieskolor. De flesta har kommunal huvudman och lite mindre än en tredjedel av skolorna har enskild huvudman. Fem av skolorna har deltagit i projektet Samverkan för bästa skola som leds av Skolverket på uppdrag av regeringen alternativt Skolverkets nya riktade insats.¹¹

Resultat från föregående tillsyn

Vid 29 av de 30 skolor som valts ut för efterföljande kvalitetsgranskning har Skolinspektionen vid tillsynen funnit brister där huvudmännen förelagts att vidta åtgärder för att rätta till påtalade brister. Vid en skola har föreläggandet förenats med vite.

För merparten av skolorna med beslut om brist har huvudmännen fått förelägganden eller anmärkningar som på olika sätt berör arbetet med särskilt stöd. Bristerna kan handla om att personal inte anmäler elevers behov av särskilt stöd till rektorn eller att rektorn inte startar en utredning efter att anmälan inkommit. Vid tillsynen framkommer inte sällan att

⁹ Med tillsyn avses här planerad eller riktad tillsyn som sker utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys.

¹⁰ Resultatet baseras på treårsmedelvärden där så är möjligt.

¹¹ Skolverket. *Skolverkets riktade insatser*. < <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/skolverkets-riktade-insatser> >. Hämtad 2025-04-08.

rutiner för arbetet med särskilt stöd brister på olika sätt. För några skolor finns också brister som berör arbetet med extra anpassningar.

För lite mer än en tredjedel av de skolor som fått beslut om brist har huvudmännen fått föreläggande eller anmärkning gällande tillgången till behöriga lärare. Likaså har lite mer än en tredjedel av skolorna med beslut om brist fått föreläggande eller anmärkning riktat till huvudmannen gällande skolans hantering av elevers frånvaro. Här kan det handla om att det finns elever med upprepad eller längre frånvaro där frånvaroutredningar inte har inletts eller där rektor inte snarast anmäler till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro har inletts.

Några skolor har fått beslut om brist gällande arbetet mot kränkande behandling. Det kan handla om brister i skolans plan mot kränkande behandling eller hur skolan agerar, och om skolan utreder och anmäler händelser där ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Exempelvis händer det att skolans personal inte alltid anmäler till rektor när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, vilket gör att rektor i sin tur inte kan göra en anmälan till huvudmannen. Huvudmannen kan då inte besluta om och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra kränkningar i framtiden. Det kan även handla om att det råder oenighet bland personalen om vad som är kränkningar och hur personal ska agera. Några skolor har uppgett att de måste prioritera bland händelser, och i brist på tid inte alltid anmäler till rektor.

Resultat av efterföljande kvalitetsgranskning 2025

Under perioden februari till och med juni 2025 fick 30 skolor i urvalet en efterföljande kvalitetsgranskning enligt myndighetens ordinarie arbetssätt vad gäller kvalitetsgranskning (planerad kvalitetsgranskning) av grundskola och gymnasieskola på skolenhetsnivå. Granskningarna omfattade dokumentstudier, lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare, elevhälsoteam samt rektor. Granskningarna har resulterat i beslut för varje grundskola och gymnasieskola där Skolinspektionen gjort en bedömning av kvaliteten inom områdena rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. I en kvalitetsgranskning görs först en bedömning av i vilken utsträckning kvalitetskriterierna uppfylls och därefter skrivs eventuella utvecklingsområden fram. Bedömningen görs utifrån en tregradig skala: kvalitet i hög utsträckning, kvalitet i flera delar samt kvalitet i låg utsträckning.

Tre av de 30 skolorna bedömdes ha ett arbete som i hög utsträckning nådde upp till kvalitetskriterierna inom alla fyra bedömningsområdena. Övriga 27 skolor bedömdes ha utvecklingsområden inom ett eller flera bedömningsområden.

Resultatet av kvalitetsgranskningarna redovisas i Diagram 1 och 2 nedan.

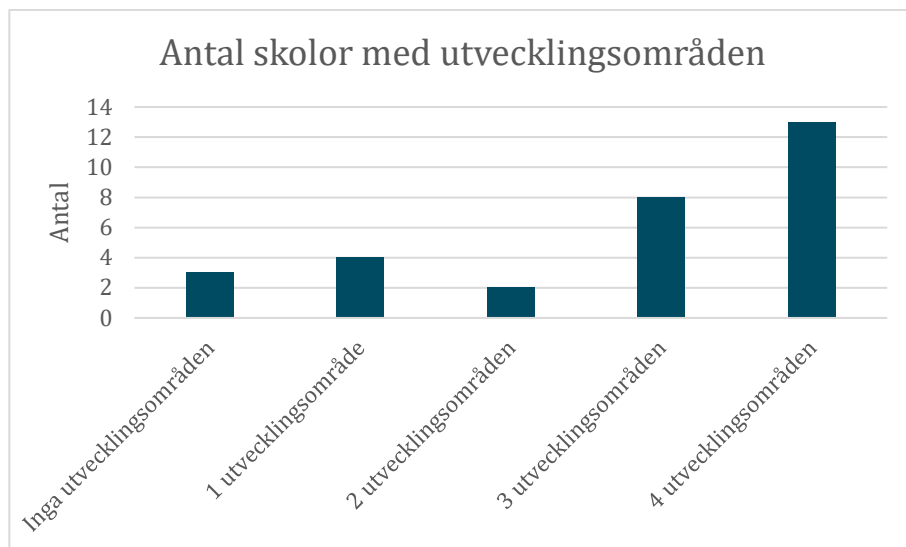

Diagram 1: Antal skolor per antal utvecklingsområden (N=30)

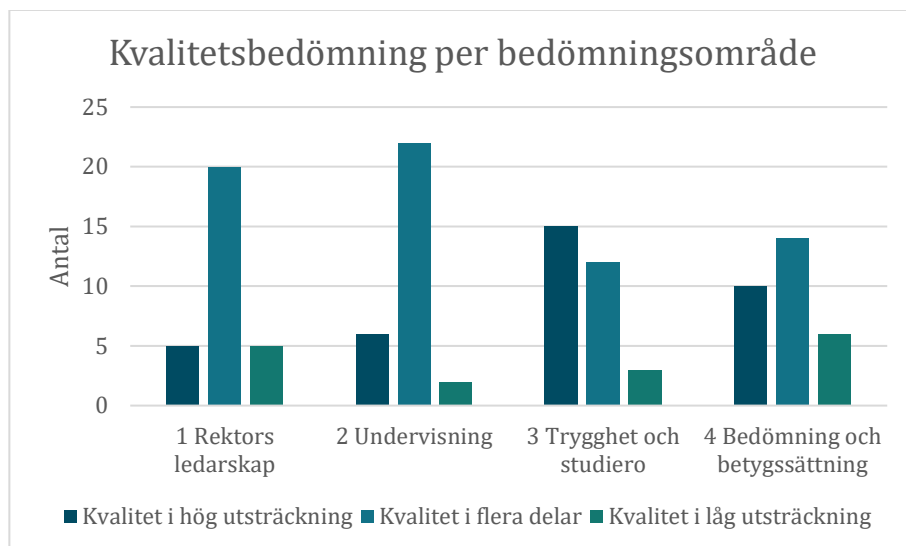

Diagram 2: Antal skolor per kvalitetsbedömning och bedömningsområde (N=30)

En tydligare bild av skolornas utvecklingsbehov går att få genom att fokusera på det innehåll som ingår i respektive bedömningsområde. Inom bedömningsområdet *Rektors ledarskap* är det inom rektors uppföljning och analys, jämställdhetsarbete samt ledning och organisation som det finns utvecklingsområden framskrivna. Det handlar till exempel om att rektor tydligt behöver leda och organisera det pedagogiska arbetet så att arbets- och förhållningssätt blir tydliga och når ut till alla lärare. Inom bedömningsområdet *Undervisning* är det lärares anpassning av innehåll och arbetssätt samt lärares arbete med metoder för planering och utvärdering av undervisningen med eleverna som flest skolor bedöms behöva utveckla. Det kan exempelvis handla om att lärarna under ledning av rektorn behöver arbeta för att eleverna regelbundet, och med varierade metoder,

får möjlighet att vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med lärarna.

Inom bedömningsområdet *Trygghet och studiero* är det flest skolor som bedömts behöva utveckla arbetet med att skapa studiero. Här kan det handla om att rektorn tillsammans med lärarna och skolenhetens övriga personal behöver komma överens om och tillämpa gemensamma förhållningssätt i syfte att skapa och bibehålla studiero. Inom bedömningsområdet *Bedömning och betygssättning* har flest skolor fått ett utvecklingsområde inom rektorns arbete med att skapa förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra bedömningar och betygssättning. Det handlar till exempel om att rektorn behöver se till att samtliga lärare regelbundet diskuterar och kvalitetssäkrar sin bedömning och betygssättning samt använder olika metoder i det arbetet.

Erfarenheter av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn under 2025

För att samla erfarenheter av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn för de 30 skolor som granskades under 2025 har intervjuer hållits med ett urval utredare som genomfört tillsyn respektive kvalitetsgranskning på de utvalda skolorna. Nedan redogörs för resultatet av intervjuerna.

Kvalitetsgranskning kan ha olika mervärden för skolorna

Skolinspektionen kan utifrån de medverkande utredarnas erfarenheter konstatera att de flesta skolorna tycks ha tagit emot den efterföljande kvalitetsgranskningen på ett positivt sätt. Initialt har vissa skolor ifrågasatt varför de granskas igen, men efter att utredarna tydliggjort skillnaden mellan tillsyn och kvalitetsgranskning har förståelsen för de olika inspektionsformerna ökat.

Några skolor har enligt utredarna uttryckt att de upplever en skillnad mellan tillsyn och kvalitetsgranskning. Den senare upplevs vara mer nyanserad genom att belysa både det som fungerar väl och det som behöver utvecklas. För skolor som tidigare genomgått en tillsyn erbjuder kvalitetsgranskningen en mer omfattande återkoppling.

Vidare uttrycker utredarna att flera skolor är positiva till att dela med sig av sitt kvalitets- och utvecklingsarbete samt till de reflekterande samtal som granskningen medför. I urvalet finns det dock enligt utredarna en del skolor som har större behov av kvalitetsgranskning än andra skolor. Det finns också variationer i hur stor nytta kvalitetsgranskningen kan antas ha för skolornas verksamhet. För vissa skolor ger kvalitetsgranskningen främst bekräftelse på att de redan arbetar väl med de av skolan identifierade utvecklingsområdena. För andra skolor ger Skolinspektionens granskning ett tydligare stöd i att identifiera utvecklingsområden på skolan.

Ett mervärde med kvalitetsgranskning kan också vara hur huvudmannen använder resultatet i hela sin organisation. I intervjuerna framkommer att huvudmannen i några fall har uttryckt att de kan använda skolans kvalitetsgranskningsbeslut från Skolinspektionen på flera skolor som huvudmannen ansvarar för.

Många pågående insatser kan ge skolor en hög arbetsbörda

Vissa huvudmän och skolor upplever enligt intervjuade utredare att granskningarna inneburit en hög arbetsbelastning. Det gäller särskilt mindre huvudmän och skolor där det samtidigt pågår andra statliga insatser. Några mindre huvudmän ger exempelvis uttryck för att de upplever det som en stor arbetsinsats att skicka in underlag som är nödvändiga för att kunna genomföra kvalitetsgranskningen. Detta särskilt i ljuset av att underlag även skickats in till föregående tillsyn. Skolor med flera pågående statliga insatser upplevde inte den efterföljande kvalitetsgranskningen som negativ i sig. I kombination med föregående tillsyn och de övriga pågående insatserna upplevdes dock den sammantagna arbetsbördan som stor enligt utredarna.

En annan aspekt som lyfts är hur lång tid mellan myndighetens tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning som är rimlig för att skolorna ska kunna omhänderta och arbeta med resultaten av insatserna på ett bra sätt. Samtliga intervjuade utredare hade besökt skolor där det gått strax under två år mellan tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning, vilket bedömdes vara ett rimligt tidsintervall. När det är lämpligt med efterföljande kvalitetsgranskning beror dock på antalet och omfattningen av bristerna i den föregående tillsynen. Utredarna lyfter fram vikten av att skolorna får utrymme att arbeta med resultaten av myndighetens inspektion.

Skolor med låga kunskapsresultat kan ha hög kvalitet i sitt arbete

I urvalet finns exempel på skolor med låga kunskapsresultat men där arbetet med exempelvis undervisningen bedöms hålla en hög kvalitet enligt intervjuade utredare. Det är därmed inte givet att en skola med låga kunskapsresultat har ett arbete som håller låg kvalitet. Skolor kan ha utmanande förutsättningar som bidrar till att kunskapsresultaten inte höjs.

Tillsyn och kvalitetsgranskning som kompletterande insatser för skolors utveckling

Samtliga huvudmän utom en har fått beslut om en eller flera brister i tillsynen. Merparten av de utredare som ansvarat för tillsynen av dessa skolor uttrycker att de i tillsynen kunnat se områden som uppvisade låg kvalitet men där det inte gick att ingripa genom tillsyn. Utredarna gav också uttryck för att en efterföljande kvalitetsgranskning har möjlighet att kunna fånga upp sådana områden, exempelvis gällande skolans arbete med undervisning, rektors ledarskap samt bedömning och betygssättning.

Intervjuade utredare som genomfört efterföljande kvalitetsgranskning under 2025 ger uttryck för att kvalitetsgranskning bedömdes vara bra för skolorna på olika sätt. Nyttan av kvalitetsgranskningen kan dock, såsom

redogjorts för tidigare, antas vara olika beroende på hur långt skolan har kommit i sitt kvalitetsarbete.

Samlade erfarenheter av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn under 2025

Sammantaget kan Skolinspektionen utifrån intervjuerna konstatera att kvalitetsgranskning kan komplettera tillsyn och bidra till skolors utveckling genom att ge nyanserad återkoppling som lyfter fram både styrkor och utvecklingsområden. Vidare verkar skolorna uppskatta granskningen även om mindre huvudmän och skolor med flera pågående insatser upplever en högre arbetsbelastning.

Skolinspektionen kan samtidigt konstatera att vissa skolor med låga kunskapsresultat har ett väl fungerande kvalitetsarbete inom vissa delar av verksamheten och att nyttan med granskningen därför varierar.

Uppföljning av granskningen 2024

I detta avsnitt redogörs för en uppföljning av de 20 skolor som fick efterföljande kvalitetsgranskning under 2024. Sammanställningen baseras på resultatet av den uppföljningsenkät som skickades ut till de granskade skolorna och en analys av de uppföljningsbeslut Skolinspektionen fattat efter att huvudmännen inkommit med vidtagna åtgärder en tid efter kvalitetsgranskningen.

Resultat av uppföljningsenkät – mottagarperspektivet

Skolinspektionen genomför regelbundet en uppföljning, via en enkät, av hur rektorer och huvudmän upplever tillsyn och kvalitetsgranskning. Syftet med dessa uppföljningsenkäter är att följa upp inspektionsverksamheten utifrån ett mottagarperspektiv. Resultatet ger även myndigheten möjlighet att identifiera utvecklingsområden samt att följa upp verksamheten utifrån ett internt likvärdighetsperspektiv.

Enkäterna skickas ut efter att kvalitetsgranskningen avslutats och Skolinspektionen fattat beslut. I enkäten ingår frågor om hur rektor och personal upplevt besöken under kvalitetsgranskningen, hur de tagit emot myndighetens beslut och i vilken utsträckning de bedömer att kvalitetsgranskningen kan bidra till skolans förbättringsarbete.

De 20 rektorer vars skolor fick en efterföljande kvalitetsgranskning under våren 2024 fick besvara en uppföljningsenkät som utökats med några särskilda frågor om arbetssättet med kvalitetsgranskning efter tillsyn.¹² Tre fjärdedelar av de 20 rektorerna besvarade enkäten i sin helhet.¹³ Antalet skolor är inte tillräckligt för att dra några mer långtgående slutsatser om mottagarperspektivet. Enkätresultatet kan dock ge en bild av hur rektor för dessa skolor och skolans personal upplevde kvalitetsgranskning efter tillsyn.

Rektorerna upplever att kvalitetsgranskning är bra men arbetskrävande

De 14 rektorerna som besvarade enkäten hade överlag en positiv upplevelse av de delar som berörde kvalitetsgranskningens genomförande. En knapp majoritet av rektorerna upplevde dock att förberedelserna inför besöket inneburit en ganska stor eller mycket stor arbetsbelastning. Själva besöket upplevdes dock inte vara så belastande.

¹² Enkäten skickades ut under hösten 2024 och kunde därför inte ingå i regeringsredovisningen för 2024.

¹³ Som jämförelse besvarade 232 av 420 rektorer uppföljningsenkäten under 2024, vilket ger en svarsfrekvens om 55 procent. Skolinspektionen (2025). *Årsredovisning 2024*. s. 78.

Kvalitetsgranskning upplevs kunna bidra till förbättringsarbetet

De 14 rektorerna angav att de och skolans personal upplevde att bilden av skolan som framträdde i Skolinspektionens beslut var helt eller till största delen rättvisande. Vidare ansåg de att Skolinspektionens föreslagna åtgärder i mycket stor eller ganska stor utsträckning var relevanta för skolans förbättringsarbete.

Merparten av rektorerna ansåg också att kvalitetsgranskningen i mycket stor eller ganska stor utsträckning skulle komma att bidra till skolans fortsatta förbättringsarbete inom de granskade områdena och även ge positiva effekter på elevernas resultat på sikt. Det tycks också finnas en positiv inställning till kvalitetsgranskning generellt, då de flesta rektorerna angav att Skolinspektionens granskningar till stor del eller till viss del leder till förändring av svensk skola så att elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö.

Rektorerna är generellt positiva till att få både tillsyn och kvalitetsgranskning

Samtliga 14 rektorer upplevde kvalitetsgranskningen som enbart, eller till största delen, positiv samt angav att personalen haft en liknande upplevelse av kvalitetsgranskningen. På frågan om de upplevde ett mervärde av att få både tillsyn och kvalitetsgranskning gav rektorerna i huvudsak också positiva omdömen. På frågan om tidsspannet mellan tillsyn och kvalitetsgranskning tyder några svar dock på att tillsyn och kvalitetsgranskning inte bör ske för nära i tid i förhållande till varandra. Detta för att skolorna ska kunna omhänderta resultat av tillsyn respektive kvalitetsgranskning på ett bra sätt. Antalet svar är dock för litet för att dra några vidare slutsatser.

Sammantaget visar uppföljningsenkäten att de allra flesta av de 14 rektorer som besvarat enkäten i granskningsomgången 2024 tycks uppleva ett mervärde med efterföljande kvalitetsgranskning, och att kvalitetsgranskningen är relevant för deras förbättringsarbete.

Skolornas vidtagna åtgärder efter kvalitetsgranskningen 2024

Om Skolinspektionens bedömning inom planerad kvalitetsgranskning landar i någon av de lägre nivåerna på den tregradiga bedömningsskalan får skolan i besluten även ett tillhörande utvecklingsområde. Utvecklingsområdet ska bidra till att höja kvaliteten inom området.

Besluten med utvecklingsområden följs upp efter cirka 6 till 12 månader genom att myndigheten fattar ett uppföljningsbeslut efter att huvudmannen inkommit med en skriftlig redogörelse för vilka konkreta åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens beslut och vilket resultat det gett. Bedömningen i uppföljningsbesluten görs utifrån en tregradig skala:

- (1) huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på skolenheten,
- (2) huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten och (
- (3) ytterligare kvalitetshöjande insatser behövs.

Ingen ytterligare uppföljning av skolan görs efter detta.

I Skolinspektionens redovisning av regeringsuppdraget för 2024 framkom att 19 av 20 skolor som fick efterföljande kvalitetsgranskning hade utvecklingsområden inom ett eller flera bedömningsområden.¹⁴ I syfte att följa upp dessa skolor har uppföljningsbesluten analyserats. Med hänsyn till tidsramen för detta regeringsuppdrag har vi följt upp uppföljningsbeslut som är fattade till och med den 1 maj 2025. Det innebär att vi kan redovisa resultat från 14 av 19 skolor med utvecklingsområden eftersom alla huvudmän ännu inte fått ett uppföljningsbeslut.

Huvudmännens redovisade åtgärder efter kvalitetsgranskningen 2024

Resultatet av analysen av de 14 uppföljningsbesluten visar att fem skolor har fått bedömningen att de för samtliga framskrivna utvecklingsområden har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på skolenheten. Tre skolor har bedömts ha påbörjat ett arbete inom något eller några utvecklingsområden. Sex skolor har bedömts behöva ytterligare kvalitetshöjande åtgärder inom något eller några utvecklingsområden.

Skolinspektionens bedömning av om huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder görs alltid utifrån en samlad bedömning av de åtgärder som huvudmannen har redovisat. Nedan redovisas utfallet av uppföljningen utifrån respektive bedömningsområde. Här lyfter vi även fram exempel på åtgärder huvudmannen vidtagit, i syfte att ge en bild av vilka slags insatser eller aktiviteter en huvudman kan ha vidtagit inom ramen för sitt förbättringsarbete. Myndigheten vill dock framhålla att det inte är enstaka insatser som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning utan hur dessa samverkar och bildar en helhet i förbättringsarbetet.

Vidtagna åtgärder inom området rektors ledarskap

12 av de 14 skolor som fått uppföljningsbeslut hade utvecklingsområden inom bedömningsområdet rektors ledarskap. Främst handlar utvecklingsområdena om behovet av att utveckla rektors uppföljning och analys av verksamheten. Merparten av dessa skolor bedöms ha vidtagit tillräckliga åtgärder eller har påbörjat ett arbete som ligger i linje med

¹⁴ Skolinspektionen (2024). *Regeringsuppdrag om vidgad kvalitetsgranskning – Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn*. dnr. 2024:2033. s. 11.

Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Vidtagna åtgärder kan exempelvis vara att rektor har analyserat olika resultat vilket har lett till upprättande av handlingsplaner med tydliga mål och tidsramar. Handlingsplanerna kan också ha följts upp löpande tillsammans med personal och elever för att nå en gemensam förståelse. Rektor kan även ha upprättat en plan för regelbundna analysmöten i syfte att förbättra undervisningen, ha implementerat digitala verktyg för att analysera elevers prestationer och erbjudit kompetensutveckling för att stärka personalens analysförmåga.

Vidtagna åtgärder inom området undervisning

11 av de 14 skolor som fått uppföljningsbeslut hade ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet undervisning. Merparten av utvecklingsområdena handlar om att skolorna behöver skapa en stimulerande och utmanande undervisning för eleverna. Majoriteten bedöms ha vidtagit tillräckliga åtgärder eller ha påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Vidtagna åtgärder kan exempelvis handla om att rektor skapat förutsättningar för utbildnings- och kompetensutvecklande insatser för lärarna i syfte att utveckla undervisningen. Lärarna kan också ha arbetat med att utvärdera och inventera både sin egen undervisning och på vilket sätt den är stimulerande och utmanande för eleverna. Rektor kan också ha följt upp undervisningen genom lektionsbesök och i medarbetarsamtal. Specialpedagog och förstelärare har ibland varit ett stöd i det arbetet och forum för det kollegiala lärandet vid skolan kan ha använts för att utveckla undervisningen.

Vidtagna åtgärder inom området trygghet och studiero

9 av de 14 skolor som fått uppföljningsbeslut hade ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet trygghet och studiero. Majoriteten av utvecklingsområdena handlar om arbetet med att skapa studiero i skolan. Merparten bedöms ha vidtagit tillräckliga åtgärder eller ha påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten. Tre av skolorna har dock fått bedömningen att ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs.

Vid de skolor där det bedöms att ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs har redovisningarna angett att åtgärder vidtagits för att förbättra studieron, men det kan exempelvis saknas information om hur rektor tillsammans med personalen har utvecklat gemensamma strategier och förhållningssätt för att stärka arbetet med studiero. Redovisningen kan också sakna en konkret beskrivning av huruvida lärarna utvecklat fler metoder för att skapa studiero.

Vidtagna åtgärder inom området bedömning och betygssättning

11 av de 14 skolor som fått uppföljningsbeslut hade ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet bedömning och betygssättning. Majoriteten av utvecklingsområdena handlar om rektors arbete med att följa upp och analysera betygssättningen. Merparten av skolorna bedöms ha vidtagit tillräckliga åtgärder eller ha påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten. Hälften av skolorna har dock fått bedömningen att ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs.

Vid de skolor där det fortfarande behövs kvalitetshöjande åtgärder visar redovisningarna att rektor inte arbetar tillräckligt med att säkerställa rättvisa och likvärdiga bedömningar, särskilt vad gäller att analysera provresultat, betygssättning och avvikelser. Det kan också saknas tydlighet i vilka metoder och underlag rektor använder för sin analys, samt hur eventuella skillnader identifieras och hanteras. I vissa fall kan huvudmannen ha planerat men inte hunnit genomföra stöd och kompetensutveckling för att stärka detta arbete.

Sammantagen bild av skolornas vidtagna åtgärder

Utifrån huvudmännens inskickade redovisning av de åtgärder som vidtagits efter kvalitetsgranskningen kan Skolinspektionen konstatera att huvudmännen till stor del har arbetat med de utvecklingsområden som myndigheten har identifierat.

I vissa fall har Skolinspektionen bedömt att en huvudman inte har uppnått en tillräcklig kvalitetsnivå. Det kan bland annat bero på att vissa utvecklingsområden kan ta längre tid att åtgärda, utvärdera och mäta effekten av. Huvudmän kan även ha redovisat åtgärder som Skolinspektionen bedömer ligger delvis utanför utvecklingsområdet och därmed inte besvarar myndighetens identifierade utvecklingsområde. En sammantagen bedömning av huvudmannens insatser görs alltid.

Skolinspektionen ser sammantaget att kvalitetsgranskningen lett till att huvudmännen vidtagit åtgärder med anledning av den efterföljande kvalitetsgranskningen. Hur åtgärderna långsiktigt påverkar elevernas kunskapsresultat kan Skolinspektionen dock inte bedöma eftersom myndigheten avslutar granskningen vid uppföljningsbeslutet. Vidare har inte alla 20 skolor som fick efterföljande kvalitetsgranskning under 2024 kunnat följas upp och det totala antalet skolor är få.

Slutsatser

Inom ramen för detta regeringsuppdrag har Skolinspektionen genomfört efterföljande kvalitetsgranskning på 30 skolor under 2025 samt följt upp de 20 skolor som fått efterföljande kvalitetsgranskning 2024. Nedan redogörs för myndighetens slutsatser av arbetet. Skolinspektionen vill framhålla att antalet granskade skolor är litet varför slutsatserna ska tolkas med försiktighet.

Tillsyn och kvalitetsgranskning kan komplettera varandra

De flesta skolor som fått en efterföljande kvalitetsgranskning under 2025 har fått brister i tillsynen som föregick kvalitetsgranskningen. Vid merparten av dessa skolor har det även identifierats utvecklingsområden i den efterföljande kvalitetsgranskningen. I vissa fall rör det sig om flera och omfattande brister liksom många utvecklingsområden. Skolinspektionen ser även att det under tillsynen har kunnat identifieras områden för utveckling av kvaliteten inom vissa områden. Kvalitetsgranskning kan där fungera som ett kompletterande verktyg.

Granskningarnas resultat tyder på att skolor som Skolinspektionen i sin risk- och väsentlighetsanalys har bedömt vara i behov av tillsyn och som har låga kunskapsresultat generellt sett kan gynnas av både tillsyn och kvalitetsgranskning. Skolinspektionen ser därmed att tillsyn och kvalitetsgranskning kan komplettera varandra för att bidra till en förändring i skolornas arbetssätt.

Kvalitetsgranskningens mervärde varierar för de granskade skolorna

Skolinspektionen ser att det kan finnas mervärden av kvalitetsgranskning efter tillsyn på de utvalda skolorna. Kvalitetsgranskning kan exempelvis ge skolorna nyanserad återkoppling där både skolans starka sidor och dess utvecklingsområden lyfts. Genom kvalitetsgranskning får personalen också anledning att diskutera kvalitetsfrågor som inte omfattas av tillsynen, och utrymme att göra det. Exempelvis om frågor som berör kvalitet i undervisningen och rektors ledarskap. Det kan också finnas ett mervärde av granskningen i form av att huvudmannen kan uppmärksammas på skolans utvecklingsområden och även använda resultatet som verktyg för att utveckla andra skolor inom huvudmannens organisation.

Samtidigt kan Skolinspektionen notera att mervärdet av kvalitetsgranskningen varierar. I vissa skolor bidrar kvalitetsgranskningsprocessen till att skolan får ett välbehövligt stöd i att identifiera områden för skolan att arbeta vidare med. För andra skolor, där

skolan själv kunnat identifiera och arbeta med sådana områden, bidrar kvalitetsgranskningen snarare med att bekräfta dessa utvecklingsområden.

Svårt att bedöma effekten av den samlade insatsen tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning

Skolinspektionen vill framhålla att det inom ramen för regeringsuppdraget inte går att bedöma om den samlade insatsen med tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning ger bättre resultat än enbart kvalitetsgranskning eller enbart tillsyn. I andra sammanhang har Skolinspektionen också pekat mer generellt på att kopplingen mellan insats och resultat inte alltid är tydlig och att resultatet av insatser ibland kan dröja.¹⁵

Skolinspektionen har inte heller möjlighet att bedöma effekten av tillsyn och kvalitetsgranskning på lång sikt. På kort sikt kan effekterna analyseras av myndigheten genom att följa upp och undersöka om skolorna rättar sig efter Skolinspektionens beslut respektive förändrar sitt arbetssätt efter en inspektion.¹⁶ Det är dock utmanande att isolera effekterna av en enskild insats, då flera faktorer verkar samtidigt, och vissa insatser ger resultat först efter flera år. Därmed är det svårt för Skolinspektionen att uttala sig om effekterna av den samlade insatsen med tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning på lång sikt.

Låga kunskapsresultat innebär inte alltid ett arbete av låg kvalitet

Majoriteten av skolorna bedöms ha utmaningar och får i kvalitetsgranskningen flera utvecklingsområden. Samtidigt finns det exempel på skolor som har färre sådana områden och bedöms hålla hög kvalitet i flera aspekter av sitt arbete. En viktig slutsats, vilket även lyftes i redovisningen av regeringsuppdraget för 2024, är att låga kunskapsresultat inte automatiskt innebär att en skola har bristande kvalitet i sitt arbete.

Detta kan även ses i ljuset av att de skolor som har fått en efterföljande kvalitetsgranskning inte i högre utsträckning får omdömet kvalitet i låg utsträckning i jämförelse med de skolor som fått planerad kvalitetsgranskning enligt myndighetens ordinarie urval. I jämförelse med skolor som fått planerad kvalitetsgranskning utifrån myndighetens ordinarie urval 2023 och 2024 får skolorna som fått efterföljande kvalitetsgranskning generellt sett något fler bedömningar som motsvarar kvalitet i flera delar.¹⁷ Skolinspektionen vill dock framhålla att det är svårt

¹⁵ Skolinspektionen (2024). *Skolinspektionens årsrapport 2023 – iakttagelser och erfarenheter från året som gått*. dnr. 2024:1192. s. 27.

¹⁶ Skolinspektionen (2025). *Skolinspektionens årsrapport 2024 – iakttagelser och erfarenheter under år 2024*. dnr. SI 2024:5009. s. 76.

¹⁷ Skolinspektionen (2024). *Skolinspektionens årsrapport – iakttagelser och erfarenheter under år 2023*. Dnr. SI 2024:1192 s. 26 samt Skolinspektionen (2025) *Skolinspektionens årsrapport 2024 – iakttagelser och erfarenheter under år 2024*. dnr. SI 2024:5009, s.22.

att dra några tydliga slutsatser av en sådan jämförelse utifrån att antalet skolor som fått efterföljande kvalitetsgranskning är få.

Skolors arbetsbörda kan bli hög vid flera pågående insatser

Skolinspektionen kan konstatera att det finns en risk att den efterföljande kvalitetsgranskningen ibland kan bidra till en ökad arbetsbörda på vissa skolor, exempelvis vid mindre huvudmän eller huvudmän där det pågår flera statliga insatser samtidigt. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att ta hänsyn till skolors behov av handlingsutrymme för att rätta till och arbeta vidare med eventuella utpekade brister och/eller utvecklingsområden. Detta oavsett om sådana beslut fattats av Skolinspektionen eller om andra skolmyndigheter givit rekommendationer om insatser.

En utökning av arbetssättet kan innebära att färre skolor nås av inspektion

I regeringsredovisningen för 2024 framhöll Skolinspektionen att en utökning av ett arbetssätt där vissa skolenheter får både tillsyn och kvalitetsgranskning innebär att myndigheten fördelar sin inspektion på färre skolor än om tillsyn sker på vissa skolor och kvalitetsgranskning på andra.¹⁸ Om ett sådant arbetssätt utökas markant kan det resultera i att något färre skolor nås av myndighetens inspektion.¹⁹ Samtidigt finns en förväntan och en önskan från bland annat regeringen om att Skolinspektionen ska ha en hög närvaro på landets skolor och att inspektionen ska utökas med en betoning på tillsyn.²⁰ Myndigheten har även i andra sammanhang framhållit vikten av att myndigheten inte alltför snävt prioriterar inspektionsformer som går på djupet och kräver mycket resurser, eftersom det kan leda till att för få skolor inspekteras och att många skolor inte får besök. Genom att balansera mer omfattande inspektioner med mer begränsade kan Skolinspektionen möjliggöra en högre närvaro i landets skolor och därmed även fatta fler beslut.²¹ Detta behöver myndigheten balansera i planeringen av hur inspektionsresurserna fördelas. Detta är en slutsats som Skolinspektionen vill lyfta även i denna redovisning.

¹⁸ Skolinspektionen (2024). *Regeringsuppdrag om vidgad kvalitetsgranskning – Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser av att genomföra kvalitetsgranskning efter tillsyn*. Rapport 2024:13. dnr. SI 2024:2033.

¹⁹ Enligt myndighetens årsrapport för 2024 sker drygt hälften av myndighetens skolbesök inom tillsyn och den andra knappa hälften inom kvalitetsgranskning. Skolinspektionen (2025). *Skolinspektionens årsrapport 2024 – iakttagelser och erfarenheter under år 2024*. dnr. SI 2024:5009.

²⁰ Regeringsbeslut 2024-12-19. *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Statens skolinspektion*. dnr. U2023/00710 U2024/02239 U2024/02837 (delvis) m.fl., Regeringsbeslut 2023-12-20. *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Statens skolinspektion*. dnr. U2023/03645 (delvis), U2023/03702.

²¹ Skolinspektionen (2025). *Skolinspektionens årsrapport 2024 – iakttagelser och erfarenheter under år 2024*. dnr. SI 2024:5009. s. 53.

Övergripande slutsats – inspektion utifrån behov och situation

Skolinspektionens övergripande slutsats ligger till stor del i linje med de iakttagelser som gjordes i regeringsredovisningen för 2024. Myndigheten kan se att skolorna som granskats inom ramen för regeringsuppdraget både 2024 och 2025 kan antas ha nytta av, och vidtar åtgärder med anledning av, den efterföljande kvalitetsgranskningen. Kvalitetsgranskningen innehåller också andra bedömningsområden än tillsyn och har fördelen att den kan ge en bredare och mer nyanserad bild av skolans utvecklingsområden. Skolinspektionen vill dock framhålla att antalet granskade skolor inom ramen för detta regeringsuppdrag är få och att slutsatserna därför behöver tolkas med försiktighet.

Samtidigt kan Skolinspektionen konstatera att mervärdet av en efterföljande kvalitetsgranskning varierar, eftersom vissa skolor kan uppvisa ett arbete av hög kvalitet trots låga kunskapsresultat. Därtill är det svårt att uttala sig om den långsiktiga effekten av den samlade insatsen tillsyn och kvalitetsgranskning. Skolinspektionen behöver också balansera förväntan om en hög närvaro vid landets skolor med att mer resurser, genom detta tillvägagångssätt, läggs på ett fåtal skolor som också kan ha flera pågående statliga insatser.

Den samlade insatsen av tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning behöver också betraktas ur ett resurs- och kostnadsperspektiv. Enligt Skolinspektionens årsredovisning för 2024 uppgår en planerad tillsyn till cirka 471 000 kronor och en planerad kvalitetsgranskning cirka 297 000 kronor. Kostnaden per beslut inom tillsyn har ökat, vilket förklaras av att ärenden i större utsträckning har längre utredningstid. Däremot har kostnaden per beslut inom planerad kvalitetsgranskning minskat. Totalkostnaden för både tillsyn och kvalitetsgranskning har dock ökat.²² Arbetssättet med tillsyn och efterföljande kvalitetsgranskning innebär en högre kostnad per skolenhet eftersom två inspektioner genomförs på samma skolenhet.

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion och väljer inspektionsform utifrån situation. Myndigheten gör löpande analyser och bedömningar för att avgöra vilken inspektionsform som bäst bidrar till förbättringar i skolorna. Av regeringens instruktion för Skolinspektionen framgår att myndighetens tillsyn och granskning ska genomföras med utgångspunkt i en behovsanalys. Skolinspektionen vill i ljuset av detta framhålla vikten av att myndigheten själv har utrymme att prioritera vilken inspektionsform som är bäst lämpad utifrån behov och ändamålsenlighet. Det är särskilt viktigt för att Skolinspektionen ska kunna fullgöra sitt uppdrag tydligt och effektivt i förhållande till andra skolmyndigheter med

²² Skolinspektionen (2025). *Skolinspektionens årsredovisning 2024*. dnr. 2024:3147. s. 34, s. 51.

det övergripande syftet att tillsammans verka för att främja likvärdighet mellan förskolor och skolor.